

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljatve je pošiljati franco. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI Tovarish

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna štev. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inerturni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Seja širjega sosveta UJU Poverjeništvo Ljubljana

dne 17. aprila 1924.

Po sklepu seje ožjega sosveta UJU poverj. Ljubljana se vrši dne 17. aprila (na veliki četrtek) 1924 seja širjega sosveta v »Narodnem domu« v Celju ob 9. uri zjutraj.

Dnevni red:

1. Poročilo poverjenika tovariša L. Jelenca.
2. Poročilo tajnika tov. R. Dostala.
3. Poročilo blagajnika tov. M. Fegica.
4. Stališče organizacije radi izpremembe prosvetne uprave v Sloveniji. — Poroča tov. P. Fleré.
5. Materijalne zadeve učiteljstva v zvezi z novim činovniškim zakonom. — Poroča tov. Iv. Dimnik.
6. Določitev časa, kraja in dnevnega reda pokrajinske skupščine.
7. Predlogi, nasveti in slučajnosti.

UJU poverjeništvo Ljubljana,

dne 9. aprila 1924.

Rudolf Dostal,
tajnik.

Luka Jelenc,
poverjenik.

Opomba: Eventualne predloge naj pošljejo okrajna društva poverjeništvu najmanj 3 dni pred sejo. — Po 14. členu pravil UJU so člani širjega sosveta: člani ožjega sosveta in vsi predsedniki okrajnih društev. Prisotnost vseh članov na seji je obvezna. Ako se kak član ne more udeležiti seje, naj pooblasti namestnika. Zastopana morajo biti vsa društva! Seja je javna in ima pravico udeležbe vsak organiziranec, kolikor glede tajnosti seje drugače ne določi širji sosvet. Po čl. 40. a) plačajo predsednikom oziroma namestnikom stroške okrajna društva. Predsednike oziroma zastopnike okrajnih društev, ki potujejo v Celje preko Ljubljane, opozarjamo, da odhaja vlak iz Ljubljane v Celje ob 5.28 zjutraj.

LISTEK.

Pedagoški zbornik 1923

(Dalje.)

III. Prva študija — Načelne misli glede izobraževanja osnovnošolskih učiteljev. K. Ozvald, bi naj bila nekaka akademska razprava, ki pa ji manjka bistvene, namreč — znanstvenega raziskovanja. Zato nam tudi ne more podati novih odkritij in izsledkov, temveč ponavlja povečini že znane misli in nazore, ki vedno ne držijo. Tako zveni primer otroka z divjakom, ki ga treba vedno obrezovati, privezovati in čuvati, precej banalno ter nikakor ne ustreza več zahtevam moderne pedagogike, ki stavi vso vzgojo na povsem drugi temelj. Otrok se naj razvija sam potom aktivnega dela, potem samoudejejevanja in učitelj nikakor nima pravice, da ga obreže in prikraja po svojih vzorih.* V vseh drugih državah so mogočne struje, ki se bore za novo pojmovanje vzgoje in za novo šolo tako: »Die entschiedenen Schulreformer«, poleg drugih struj v Nemčiji švicarska in francoska »L'education nouvelle«, ruska »delovna šola« itd. Celo naše učiteljstvo hoče organizirati šolo na tem principu, na pr. v Št. Janžu na Dravskem polju. Zato so taka naziranja o vzgoji nekam čudna.

Tudi sicer ne gre študija dovolj globoko in končno zahteva, naj prevzame vzgojo učiteljskega naraščanja sred-

* Proti takemu pojmovanju vzgoje sem se jaz boril v pretežnem delu svoje knjižice ter sem se dokopal tudi do pozitivnih rezultatov, ki bi lahko dali nekaj smernic i drugim narodom. Preko teh izsledkov ne more noben naš pedagog, ki se boče resno baviti z vzgojo in ki mu je do stvarnosti.

Plače učiteljstva po novem uradniškem zakonu.

(Brez draginskih doklad.)

II. Kategorija: učitelji(ice) in otroške vrtnarice z mataro na učiteljišču.

Službena leta	Položajna grupa	Letna plača v dinarjih:						Letna plača v dinarjih:						Opomba		
		osnovna		stanarina		a) osnovnošolski učitelji		b) meščanskošolski učitelji		10% dožatek		skupaj mesečno				
		polna	75%	polna	75%	skupaj letno	skupaj mesečno	skupaj letno	skupaj mesečno	polni	75%	polni	75%			
		Din	Din	Din	Din	polno	75%	polno	75%	Din	Din	Din	Din			
1.—2.	5	3000	1162	1200	900	5352	5052	446	421	—	—	5352	5052	446	421	Pred uspos. izpitom
3.	5	—	—	—	—	6120	5820	510	485	—	—	6120	5820	510	485	
4.—6.	4	3720	2040	—	—	7560	7260	630	605	756	726	8316	7986	693	665	3 leta pripravniški učitelji(ce) in vrtnarice s 3 in več leti
7.—8.	4	4440	1500	1125	—	8580	8205	715	683	858	820	9438	9025	786	752	
9.	3	—	3600	—	—	9540	9165	795	763	954	916	10494	10081	874	840	isti z 8 in več leti
10.—12.	3	5160	—	—	—	10260	9885	855	823	1026	988	11286	10873	940	906	
13.—14.	2	5880	—	—	—	10980	10605	915	883	1098	1060	12078	11665	1006	972	šol. nadzornik z 12 leti in gornji s 14 in več leti
15.	2	—	4800	—	—	12180	11805	1015	983	1218	1180	13398	12985	1116	1082	
16.—18.	2	6600	1800	1350	13200	12705	1100	1062	1030	660	630	14520	14025	1210	1168	šol. nadzornik s 15 leti in učitelji in vrtnarice z 20 in več leti
19.—20.	2	7320	—	—	—	13920	13470	1160	1122	732	702	15312	14817	1276	1234	
21.	1	—	6000	—	—	15720	15270	1310	1272	1572	1527	17292	16797	1441	1399	šol. nadzornik s 15 leti in učitelji in vrtnarice z 20 in več leti
22.—24.	1	8280	—	—	—	16680	16230	1390	1352	828	798	18348	17853	1529	1487	
25.—27.	1	9240	—	—	—	17640	17190	1470	1432	924	894	19404	18909	1617	1575	šol. nadzornik s 15 leti in učitelji in vrtnarice z 20 in več leti
28.—30.	1	10440	—	—	—	18840	18390	1570	1532	1044	1014	20724	20229	1727	1685	
31. in 32.	1	12006	—	—	—	20406	19956	1700	1663	1200	1170	22446	21951	1870	1829	

Pripombe k tabelam.

Do usposobljenostnega izpita učitelji(ice) ne napredujejo in prejema le 60% položajne plače (čl. 44).

Samci, vdovci in ločeni brez otrok, ki ne živijo v skupnem gospodinjstvu z drugimi osebami, proti katerim imajo zakonito dolžnost vzdrževanja, dobe le 75% stanarine (čl. 38).

Če sta mož in žena v državnih službah v istem kraju, jima pripada skupaj samo ena stanarina, in sicer večja, (čl. 38).

Z 31. službenim letom se zviša osnovna pla-

ča za 15%, kar se šteje po 32 službenem letu tudi v pokojnino (čl. 31).

Meščanskošolski učitelji s strokovnim izpitom prejema 10% doklado od rednih prejemkov (osn. pl., pol. pl. in stanarine), ki se pa ne šteje v pokojnino (čl. 7. ur. zak. in čl. 12. razvrstilne uredbe).

Doklada za otroke znaša: do izpolnjenega 6. leta 360 Din, do 12. leta 600 Din, nadalje 960 Din letno za vsakega otroka (čl. 41. in 42.).

Naturalna stanovanja se vračunajo v stanarino (čl. 39.)

III. kategorija: otroške vrtnarice in učit. žen. roč. del brez mature.

Službena leta	Položajna grupa	Letna plača v dinarjih:						Mesečna plača:					
		osnovna		stanarina		skupaj s		skupaj s		polno		75%	
		polna	75%	polna	75%	polno	75%	polno	75%	polno	75%	polno	75%
		Din	Din	Din	Din	Din	Din	Din	Din	Din	Din	Din	Din
1.—3.	4	2700	1008	1020	765	4728	4473	394	372	765	720	810	765
4.—6.	3	3300	1200	—	—	6720	6465	560	538	672	646	732	700
7.—9.	3	3900	1200	900	—	7500	7200	625	600	750	720	810	775
10.—12.	2	4500	3000	—	—	8700	8400	725	700	870	840	930	900
13.—15.	2	5100	—	—	—	9900	9600	825	800	990	960	1050	1025
16.—18.	2	5700	4200	1500	1125	11400	11025	950	918	1140	1102	1200	1162
19.—21.	2	6300	—	—	—	12600	12225	1000	968	1260	1222	1320	1282
22.—24.	2	6900	—	—	—	13800	13425	1050	1018	1380	1342	1440	1402
25.—27.	1	7500	—	—	—	15000	14625	1100	1068	1500	1462	1560	1522
28.—30.	1	8100	—	—	—	16200	15800	1150	1118	1620	1580	1680	1642
31. dalje	1	8700	—	—	—	17400	17025	1200	1168	1740	1702	1800	1762

Kier so cene stanovanj izredno visoke se zviša stanarina: v I. drag. raz. za 30%, v II. razr. za 20% in v III. razr. za 10% (čl. 37.).

Učiteljem(icam) brez mature se šteje službena doba od usposobljenostnega izpita, drugače od zrelostnega izpita.

Šteje se doba od prvega nameščenja in le faktična službena doba.

Vse tovarišice in tovariše, ki imajo kakoršnokoli vprašanja k tabelam glede uvrstitve in o drugih zadevah naj takoj sporoče svoja vprašanja, da jim odgovorimo v listu.

Vestnik meščanskih šol.

—c Službe na meščanskih šolah. Učitelji, ki žele službovati na meščanskih šolah, se naj prijavijo z zasebnim pismom pri poročevalcu za meščanske šole dr. Leopoldu Poljancu ter navedejo: 1. Kdaj so napravili zrelostni in usposobljenostni izpit in s kakšnim uspehom? 2. V kateri strokovni skupini (tudi petje in telovadba) hočejo poučevati? Na deških meščan-

skih šolah, na katerih se vzgajajo tudi deklice, namerava prosvetni oddelek nastaviti literarne učiteljice, ki bi poučevale mimo obveznih predmetov ženskega ročnega dela. Od teh učiteljic zahteva, da so v ženskih ročnih delih res spretni; prednost pa imajo one, ki so dovršile gospodinjstvo (kuharsko) šolo. Priglasje s podatki o šolanju je poslati poročevalcu za meščanske šole. Učitelji in učiteljice morajo vsaj že eno leto službovati na

osnovni šoli. Prijave je poslati do konca meseca aprila 1924.

Iz Čehoslovaške republike.

—čh Statistika češkoslovaških šol. Češkoslovaški pedagoški zavod J. A. Komenskoga je izdal uradno statistiko o stanju šol v ČSR leta 1921. Po tej statistiki je bilo na Češkoslovaškem 1. decembra 1921. leta 13.636 osnovnih šol z 1.804.006

nja šola in univerza, ni dovolj podprta ter ne izvira logično iz celotne študije in iz premis. Če zahteva vzgoja učiteljskega naraščanja temeljitih reform, jih zahteva istotako celotni sistem šolstva, jih zahteva istotako tudi srednja šola in univerza. Če govori študija o tem, da naj služi šola življenju, pomisli čitatelj celo prej na hibe naših gimnazij, realk in univerze nego na hibe učiteljišča, ki je vsaj po svoji funkciji v službi življenja. Zato se mi zdi to drzen skok in nezadostna rešitev problema vzgoje učiteljskega naraščanja, če jo prepustimo kratkomalo in brezpogojno današnji srednji šoli in univerzi.

Kako naj prevzame univerza, da že ne govorim o srednji šoli, vzgojo vsega naroda, ko niti kompromisa med znanstvenim delom in med pripravo akademske mladine na praktične poklice ne more preboleti, ko ne more dati filozofska fakulteta dovolj pedagoške naobrazbe niti naraščanju srednješolskega učiteljstva? Institucija univerze ima tako močne tradicije ter temelji na stoletja trajajočem zgodovinskem razvoju, ki ga v današnjem družabnem redu niti noče niti ne more prekiniti. Sploh pa manjka tudi drugih pogojev za realizacijo takega narta, sposobnih profesorjev itd.

Možno je, da študija predvideva te reforme učiteljske vzgoje šele za daljno bodočnost, ko se bosta v temeljih reformirali že srednja šola in univerza. Toda tudi za ta slučaj je brez globlje vrednosti, ker z reformami učiteljske vzgoje, ki je predpogoja za vzgojo naroda, ne moremo in ne smemo čakati. To bi značilo zapisati se — hiranju in smrti. Tukaj treba drugih, hitrejših in učinkujočih reform, ki se dajo tudi realizirati in ki bi imele prave uspehe. Zato se mi zdi čudno, da se

vkljub vednim klicem osnovnošolskega učiteljstva ne zgledajo učne osebe z učiteljišč, ki še niso povsem okostenele v današnji obliki šole.

Prva študija tako ne more nuditi učiteljstvu veliko, kar bi ga lahko poglabilo, mu pokazalo nove cilje, nove poti, nove smernice. Končni postulat ni znanstveni izsledok, temveč le dogma, v katero učiteljstvo lahko veruje ali tudi ne.

Druga študija — Pedagogij na filozofskih fakultetah, dr. Pavla Strmšeka — nam tudi ne podaja mnogo novega in niti tega namena nima. To bi naj bil le predlog za diskusijo. Zdi pa se mi, da je študija premalo tehtna, da bi jo lahko vzeli za bazo kake znanstvene, stvarne diskusije. Da se lahko o kakem predlogu res diskutira, je treba gotove probleme že razkriti ter jih za diskusijo pripraviti. Ne bom tu podrobneje analiziral posameznih misli, ker sem se nekaterih glavnih dotaknil že v kritiki prve študije, ampak preidem takoj k tretji študiji, ki je nekak centrum v letošnjem Zborniku in ki mu daje, rekel bi, pravo lice. Naslov — O virih duhovnega in kulturnega življenja — s podnaslovom — Kulturno-pedagoške smernice, Čibej Franjo — nam obeta namreč zelo veliko. Toda naj povem prej še nekaj uvodnih misli, ki me v tem trenutku mučijo, preden prestopim k študiji sami.

IV. Od vsake študije, od vsake razprave in razprave moramo zahtevati, da bodi stvarna, da izražaj misli jasno in določno, zahtevati moramo eksaktnosti in preciznosti. Le tako se lahko dokopljemo do novih spoznanj, le tako pridemo do konkretnih rezultatov. Preden govorim znanstvenik, določim kolikor mogoče natančno vsebino vseh terminov, ki jih

hoče rabiti, ustvari si eventualno tudi nove eksaktne termine, ki jih potrebuje, da pride problemu, ki ga je načel, do dna. Študija, ki operira z neznanstvenimi in neeksaktnimi termini, ostane le besedičenje brez konkretne vsebine. Za današnje dobo ne zadostuje več, da bi govorili v kaki mistični, lažipoetični obliki, ki ima lahko vsebino, pa ni potrebno, da bi jo imela. In če jo ima, ovira ravno oblika, da bi se lahko dokopali do nje. Vsaka še tako preprosta trditev mora biti stvarno utemeljena in znanstvenik se ne more nikdar dotikati s površnimi ocenami problemov, ki jih zadostno ne pozna, nikdar ne more vrvati v svoje raziskovanje konvencionalnih fraz, ki se upirajo vsakemu količjak kritičnemu duhu. Nadalje je študija, ki nima za temelj lastnih misli, nujno le kompilacija tujih misli ter je brez vsake vrednosti za kulturni razvoj in napredek — dočim je vsaka še tako primitivna in barbarska misel, ki nam odkrije kaj novega, korak naprej v znanstvenem delu in iskanju. Če pa kdo nima dovolj lastnih misli in kritičnega duha, lahko po potrebi referira ali prevede pomembne študije tujih narodov, seveda v primernih obliki. Vse to velja zlasti za našo pedagogiko, kjer potrebujemo ustvarjanja, raziskavanja, kritičnega motrenja, ne potrebujemo pa kompilacij in plagiranja. Tudi mi moramo začeti hoditi z lastnimi nogami, kajti ustvariti moramo svojo samolastno noto v pedagogiki, raziskati moramo sami probleme, ki se tičejo samo nas. In teh principov se mora držati tudi Zbornik, držati se jih mora ravno tako študija »O virih duhovnega in kulturnega življenja«.

V. Ne zanikujem, da sem nalašč postavil te logične zahteve, in sicer z namenom, da pokažem neresnost pričujoče

dijaki in 37.000 učitelji ter 1564 meščanskih šol z 273.000 učenci in 7913 učitelji. Poleg tega navaja statistika še 1430 dečjih domov z 59.000 dece in 2350 vzgojiteljev. Na 981 državljanov odpade torej 132 učencev in ena osnovna šola. Po ena meščanska šola odpade na 8562 prebivalcev in 185 učencev odnosno na 89 km². Od materinskih šol in dečjih domov odpade po eden na 9281 državljanov odnosno na 41 otrok ali 98 km².

— **Št. Stanje srednjih šol v Čehoslovaški.** V šolskem letu 1922/23. je bilo v Čehoslovaški 28 klasičnih čehoslovaških gimnazij, 23 nemških in 4 madžarske. Realnih gimnazij je bilo čehoslovaških 74, nemških 25, madžarskih 5 in 1 poljska. Reformiranih realnih gimnazij so imeli Čehoslovaki 25, Nemci 8, Madžari 2. V zadnjem času je zelo narastlo število ženskih srednjih šol. Bilo je 5 dekliških čehoslovaških realnih gimnazij, 14 reformiranih, 1 realna in 1 licej. Po manjših mestih obiskujejo ženske večinoma moške šole. Nemci imajo 13 reformiranih realnih gimnazij. Končno je obstajalo 47 čehoslovaških učiteljskih, 15 nemških, 1 madžarsko in 1 rusko. Vsega skupaj je na Čehoslovaškem 295 državnih in 94 privatnih srednjih šol. To število je za potrebe republike popolnoma zadostno in zato ne dovoljuje ministrstvo prosvete ustanavljanja drugih srednjih šol.

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

— **Prejanje slovenskih učiteljev.** Italijanom je vsak zaveden učitelj trn v peti. To mu dajo tudi občutiti: V sredstvih so v novejših razmerah toliko izbirčni, da svoje nasilje pokrijejo s figovim peresom kake pretveze. Tako so v zadnjem času pognali čez mejo učitelja Hermana Kmeta iz Podkrajja, dasi stvar zaradi njegovega državljanstva (opcije) še ni končno veljavna rešena. Poslali so ponj fašistovski milico, ki ga je odvedla najprej v Gorico in nato v Vipavo pred komisarja Nicolettija. »Svetovali« so mu, naj odide iz države. Kaj je hotel? — Učitelja Alojzija Žorža v Postojni, ki je bil podpisal slovensko kandidatno listo, so pod izmišljeno pretvezo, da je otrokom prepovedal govoriti italijansko, čez noč prestavili v Knežak. — Učitelj Jožef Mislej v Št. Petru na Krasu je moral sredi leta napraviti prostor pretežirancu fašistu Malalanu. Da so dobili pretvezo za premeščanje, je šentpeterski komisar ukazal Misleju, naj agitira za »Lego Nazionale« in pozdravi zastopnike tega društva. Mislej je to odklonil, češ, da je to pač naloga italijanskega specialista na šoli. Tudi vabilu na slavnostno kosilo se Mislej ni odzval. Par dni nato je bil premeščen v Bukovlje.

— **Nemško propagando na naših severnih mejah** vodijo poglavito odpušeni in upokojeni nemški učitelji. Nekateri teh so celo optirali za Avstrijo ter dobivajo tudi pokojnine ali vsaj miloščne iz Avstrije, vključno temu smejo nemoteno

živeti v naši državi, da tajno rovarijo na vseh koncih in krajih. Kakor so bili pod Avstrijo, tako so še danes glavni zaupniki »Schulvereine«, »Südmarke« itd. katera društva jih vsestransko podpirajo. Naše varnostne oblasti bi morale tem ljudem posvečati trajno pozornost: kaj delajo, s kom občujejo, odkod imajo sredstva. Še bolje pa bi bilo, ako jih enostavno iztirajo, ako niso naši državljani. Brez oblastnega sodelovanja tudi naša obrambna društva ne morejo varovati naših narodnih postojank ob mejah. Ceterum censeo pa je: za varstvo in ojačenje narodne misli na mejah naj se imenuje narodni obmejni komisar kot zaupnik in stalni poročevalec mariborskega velikega župana.

Splošne vesti.

— **Ob priliki seje širjega sosveta pov. UJU v Celju,** dne 17. t. m. bo šef prosvetnega oddelka v Ljubljani g. dr. St. Bevk dekoriral poverjenika UJU tov, Luko Jelenc z odlikovanjem belega orla, ki ga tov. Jelenc prejme kot poverjenik UJU v Ljubljani ob priliki II. kongresa jugoslovanskega učiteljstva v Ljubljani.

— **Nova uredba o draginjskih dokladah.** Ministrski svet je razpravljal o uredbi draginjskih doklad, ki jo namerava izgotoviti posebna komisija do 10. t. m., na kar bi bila izdana in bi stopila v veljavo skupno z novimi službenimi prejemki po novem uradniškem zakonu.

— **Narodni poslanik g. Sv. Markovič je poslal popravek »Narodni Prosvete«, v katerem skuša zavračati izvajanja »Učit. Tov.« št. 12 in »Nar. Prosvete« št. 24. in 27. Uredništvo »Nar. Prosvete« pripominja k njegovemu zagovoru sledeče: G. Markovič lahko izpričuje kar hoče, opravičiti se ne more. On, ki je bil tiho pri vprašanjih, pri katerih je bilo treba v imenu pravice in morale dvigniti glas, je ostal v parlamentu edino, da napade učiteljstvo. Nered, brezprimerno partizanstvo, korupcija, pomanjkanje vsakega zmisla za prosvetne reforme niso prišle pri njem v poštev. V oko ga bodejo le dohodki onih ljudi, ki pod najtežjimi pili in v bedi z največjim idealizmom vrše svoje službene dolžnosti. V splošnem on s tem popravkom priznava, kar je govoril. Naj objavi po stenografskem zapisniku kar hoče, »mi verujemo onemu, kar smo na lastna ušesa v parlamentu slišali in prinesli v 24. številki lista.« — G. poslanec Markovič povdarja v svojem zagovoru, da na prosvetne razmere v Sloveniji ni mislil in jih ni kritiziral. Mi pa trdimo, da so bile njegove besede tako splošne, da smo upravičeno dvignili svoj protest, najmanj se pa moramo strinjati z njegovimi reakcionarnimi nazori, da naj bodo profesorji nadzorniki nad osnovnimi šolami. G. Markovič ne sme pozabiti, da je govoril v imenu svoje stranke. Ožji sosvet Pov. UJU v Ljubljani je na svoji zadnji seji sprejel poseben protest, ki ga potom UJU pošlje radikalnemu parlamentarnemu klubu in v obvestilo drugim**

klubom in merodajnim faktorjem. Izjaviti moramo le, da močno obžalujemo nastop g. Markoviča.

— **Za upokojenje.** »Jutro« poroča: Iz krogov upokojenih učiteljev smo prejeli: Učitelji in učiteljice, upokojeni leta 1919., s pravico do penzij po novem zakonu od 23. julija 1919, bi morali dobiti po odloku finančnega ministrstva od 27. novembra 1923 nove penzije v dinarjih od dneva upokojitve po 20. avgustu 1919. Ker pa ta odlok do danes še ni bil izvršen, prosimo gospoda ministra prosvete Pribičevića ter poslanca Reiserja, naj blagovolita takoj posredovati, da se to v najkrajšem času zgodi, ker prizadeti že zelo težko čakamo na to izplačilo. — Prizadetim sporočamo, da je Pov. UJU ob izpremembi vlade napravilo ponovno vlogo na ministrstvo in centralo UJU.

— **Dan učiteljev-pevovodij v Ljubljani.** Zveza slovenskih pevskih zborov v Ljubljani je priredila povodom svoje letošnje redne skupščine, v nedeljo, dne 6. aprila 1924 popoldne ob treh v veliki dvorani »Uniona« s sodelovanjem včlanjenih zborov velik pevski koncert pod vodstvom pevovodje g. Zorka Prelovca. Posebno razveseljivo za nas je bilo na tem koncertu dejstvo, da so razen štirih, nastopili kot dirigenti sami pevovodje, ki se rekrutirajo iz učiteljskih vrst. Nastopili so sledeči dirigenti, ki so, ali so bili učitelji: Pevski zbor Zveze jugoslov. želez. iz Ljubljane. Pevovodja Mirko Premelč. Pevski zbor čitalnice v Zalogu. Pevovodja Mirko Kregelj. Pevsko društvo Krakovo-Trnovo iz Ljubljane. Pevovodja Josip Mihelič. Pevski zbor Slov. bralnega društva v Trzinu. Pevovodja Albin Lajovic. Pevsko društvo »Zvona« iz Šmartna pri Litiji. Pevovodja Mirko Premelč. Pevsko društvo »Zvona« iz Trbovelj in Glasbeno društvo iz Zagorja ob Savi. Pevovodja Oskar Moll. Šentjakovski pevski zbor iz Ljubljane. Pevovodja Adolf Gröbming. Pevsko društvo »Slavec« iz Ljubljane. Pevovodja Josip Brnobič. Pevski zbor »Glasbene Matic« iz Ljubljane. Pevovodja Srečko Kumar. — Med sporedom je g. koncertni vodja M. Hubad naznanil občinstvu, da se je dopoldne ustanovila »Zveza jugoslovanskih pevskih zborov«, kar je občinstvo z velikim odobravanjem vzelo na znanje. Koncertu je prisostvoval tudi zastopnik ministrstva prosvete iz Beograda g. Risto Odavič, načelnik umetniškega oddeljenja.

— **Razpis učiteljskih služb.** Uradni list, št. 28. z dne 3. aprila 1924 objavlja razpis učiteljskih služb na učiteljskih in srednjih šolah, na kar opozarjamo zainteresente. Razpisanih je več mest telovadnih učiteljev. Na učiteljsku v Ljubljani je tudi razpisano: eno mesto vadniškega učitelja, eno mesto otroške vrtnarice in eno mesto vadniške učiteljice.

— **Okrajna učiteljska konferenca za mesto Ljubljano** se vrši v četrtek, dne 12. junija 1924. dopoldne

deloma v telovadnici v »Narodnem domu«, deloma v veliki dvorani »Mestnega doma«. Začetek konference točno ob 7. uri zjutraj v telovadnici v »Narodnem domu«. Dnevni red: 1. Otvoritev konference. 2. Važnost telesne vzgoje naše šolske mladine. Poročevalec učitelj Albin Smole. Z referatom bo združen praktičen telovadni nastop dečkov in deklic. Telovadbo dečkov vodi učitelj Albin Smole, telovadbo deklic telovadna učiteljica Vera Petričeva. Nadaljevanje konference bo v veliki dvorani »Mestnega doma«. 3. Nadzornikovo poročilo. 4. Kako prenesi v šolo in življenje Stritarjev rek: »Svetó služimo sveti domovini!« Na obdelavi te teme mora sodelovati v smislu razpisa višjega šolskega sveta z dne 3. januarja 1924, št. 106 vse učiteljstvo osnovnih in meščanskih šol v Ljubljani, in sicer na ta način, da se o temi posvetuje na domačih konferencah, ki naj določijo svojega poročevalca. Ta izdela referat za dotično šolo, uvažujoč mišljenja svojih tovarišev. Vsak referat naj zaključijo teze, ki naj bodo vsemu učiteljstvu v mestu Ljubljana kažipot in smernice vzgojnega delovanja v bodočem šolskem letu. — Poročevalca za to točko dnevnega reda določi na dan konference okrajni šolski nadzornik. — Izdelane referate naj predložijo vodstva (ravnateljstva) mestnemu šolskemu svetu najkasneje do 10. maja t. l. — 5. Poročilo knjižničnega odbora o stanju in računu okrajne učiteljske knjižnice. Eventualne nasvete o nakupu novih knjig je najkasneje do 1. junija t. l. naznaniti načelnici knjižničnega odbora gđ. strokovni učiteljici Ivanki Kalin. 6. Volitev štirih članov in njihovih namestnikov v stalni konferenčni odbor za prihodnje upravno leto. 7. Volitev štirih članov in njihovih namestnikov v knjižnični odbor za prihodnje upravno leto. 8. Samostojni predlogi, ki jih je najkasneje do 1. junija t. l. naznaniti stalnemu konferenčnemu odboru.

— **Socijalne ustanove učiteljstva Slovenije** odsek ima svojo sejo dne 17. aprila (veliki četrtek) ob 2. uri popoldne v »Narodnem domu« v tajništvo C. M. družbe. Prosimo sigurne udeležbe. Posebna vabila se ne razpošiljajo.

— **Tov. Kovačič Jak. v pok. na Pragerskem,** prodaja knjige »Slov. Šolske Matic« in »Popotnike« od leta 1902. do 1922., »Dom. ognjišče« in »Naša bodočnost« več letnikov. Cene po dogovoru.

— **Najnovije izdaje »Učiteljske tiskarne.«** »Jutro« prinaša o književnih izdajah Učiteljske tiskarne sledečo oceno: »Tako marljive založbe za popularne edicije kot je »Učiteljska tiskarna«, ne najdemo zlepa na jugoslovanskem književnem trgu. Zadnja leta je »Učiteljska tiskarna« poslala med Slovence, Hrvate in Srbe celo vrsto publikacij, s katerimi je marsikdo položil temelj svoji knjižnici. Zadnje čase nam je ta vzorna pridna za-

tretje študije, h kateri sedaj prestopam. Zoper principe, ki sem jih tu postavil, greši študija na vsaki strani, v vsakem odstavku nešteto krat. O kaki jasnosti ali eksaktnosti izražanja ni niti sledu in prepogosto človek ne ve, ali je avtor sploh kaj hotel povedati ali pa se le igra z besedami. Glavna hiba tiči pač v tem, da snovi, ki jo je skompiliral iz raznih del, ni prebavil in da snov ni šla skozi njegovo duševnost. Zato je tudi v študiji ne more obvladati, ampak se igra snov z njim ter ga meče sem in tja. Čemu muči sploh čitatelja s formami in tipi Sprangerja, ki jih, ne vem zakaj, imenuje šestero virov, iz katerih prodira naše življenje? Že v tem se vidi vsa neeksaktnost, ko imenuje šablonsko podelitev sodobnega človeka na šest tipov — vire našega življenja. — Čemu tlačiti v okvir kratke študije toliko raznorodnih elementov, ki jim ne more dati stvarne, vidne sinteze? Ali mar zato, da zagreni drugim s svojo študijo čitanje avtorjev, iz katerih je sam črpal svojo modrost? Čemu ne upotrebja eksaktnih terminov in ne gre problemom metodno, znanstveno do živega? Čemu ocenjuje na smešno banalen način probleme, ki jih ne pozna in jih mogoče nikdar doumel ne bo, ker se preveč zapira realnemu življenju in dvajsetemu stoletju strojev, ki ima čisto posebne zakonitosti, po katerih se vrši ves razvoj? Čemu izloča v vsej svoji študiji človeka dosledno iz miljeja, s katerim sploh ne računa? In kako more govoriti končno o vzgoji na strani 47. v takih frazah po vsem tem, kar se je že o vzgoji stvarnega pisalo in dognalo. To je pravzaprav

drzno, da muči učiteljstvo in čitatelja s sličnim nestvarnim govorenjem se danes, ko so izšle že tudi pri nas stvarne študije o vzgoji! In kje so končno konkretne kulturno-pedagoške smernice, ki bi nam pokazale res nove perspektive za bodočnost, saj jih obeta podnaslov?

Ne bom se spuščal v analizo posameznih misli, ki so vzete iz najrazličnejših avtorjev, ker nimam pri rokah niti avtorjev niti se ne čutim poklicanega, da bi lahko govoril o vseh teh problemih. Tudi se ne maram spuščati v podrobnosti študije same, ki bo šla mimo učiteljstva brez vpliva, kakor da je ne bi nikdar bilo. Kar pa lahko posamezno učiteljstvo iz študije, je to, da ve, kako ne sme delati, če hočemo res dvigniti našo pedagogiko in naše vzgojstvo. Takemu načinu dela mora veljati neusmiljena borba, ker le tako bomo prišli in se dvignili do bolj zdravih del. Jaz upam, da je to zadnja študija te vrste, ki jo je prinesel Zbornik, in da se bo začelo tudi v pedagoškem področju delati stvarneje, kakor se že dela pri nas na filozofskem. Nositelj tega dela pa bo najboljši del učiteljstva samega v tesni zvezi z najboljšo inteligenco, ki mora tudi obsojati neresni način dela.

VI. Četrta študija — Pomožno šolstvo, Anica Lebarjeva — je stvaren, informativen članek, ki nudi čitatelju vpogled v to važno panogo šolstva ter ga opozarja na njeno važnost. Če bi hotel še kaj za vsako ceno pristaviti, bi pripomnil, da nekako manjka globljih vidikov in nekoliko perspektive o možnosti razvoja pomožnega šolstva, če se organizira kdaj prava delovna ali produktivna

šola. Jaz sem si natančneje ogledal na pr. tu v Parizu, rue Vulpian, pomožni razred za zaostalo deco v starosti 8—12 let, kjer poskušajo zbuditi in razviti tudi intelektualne sile učenca s pravim ročnim delom, s ključavničarstvom in z mizarstvom. Po izjavah učitelja in po mojem lastnem vtisku izkazuje ta način dela lepe uspehe, čeprav je vse šele v začetku. Meni se zdi, da se bo tudi pomožno šolstvo razmahnilo šele v resnici takrat, ko premagamo šolo učilnico. — Toda to ni nikakor kritika študije, to so le moje misli.

S tem smo si ogledali prvi glavni del Zbornika »Članki in razprave« ter lahko prestopimo h »Kulturnemu pregledu«, ki sestoji iz štirih delov: a) Nova pota do novih pedagoških ciljev, Žgeč Franjo, b) Domača pedagogika v letošnjih resolucijah, c) Ljudska visoka šola v Ljubljani, d) Naredba.

a) O referativnem članku: Nova pota do novih pedagoških ciljev — Žgeč Franjo ne morem mnogo govoriti, ker sem avtor sam. Referat je zapoznel ptič, ki bi bil popolnoma na mestu pred dvema letoma, ki je pa bil sedaj naročen. Nisem ga pisal s posebnim navdušenjem, zato tudi ni na tisti višini, na kateri bi lahko bil, čeprav se ga ne sramujem.

b) Posrečena se mi zdi misel zbirati vse resolucije zadnjega leta pod naslovom: »Domača pedagogika v letošnjih resolucijah«, kajti te spadajo vsekakor v Ped. Zbornik. Ne bom razpravljal o posameznih resolucijah, ker to ne spada v okvir kratke kritike, vendar pa me silijo resolucije kato-

liškega shoda, da se ustavim malo pri njih. Ko sem jih čital prvič, sem se nehote vprašal, kako pa so te prišle v Pedagoški Zbornik, ko nimajo s pedagogiko popolnoma nič skupnega. To je vendar čisto navaden cerkvenopolitični načrt, kako si pridobiti popolno premoč nad šolo, nad našim učiteljstvom, nad našim narodom, to je pravzaprav posmeh vsaki objektivni pedagogiki. Nikdar ne bi bil pričakoval, da gre ta načrt v svojem fanatizmu tako daleč, da zahteva nekako kontrolo cerkve celo nad posameznimi predmeti, da zahteva od države katoliško pedagogiko, da zahteva le versko in npravno neoporečene katoliške učne osebe (za katoliške kraje). Meni se zdi, da vključno trenutnemu videzu gre razvoj v nasprotno smer in da ni danes več čas za tako netolerantne, fanatične resolucije. Dobro je, da so te resolucije v Ped. Zborniku, ne zato, da bi jih učiteljstvo odobravalo, temveč da spozna naklepe cerkve, če pride kdaj do moči. To bi pomenilo v smislu teh resolucij popolno inkvizicijo, srednji vek. Ne razumem, kako more uredništvo s takimi povsem političnimi načrti brez vsake pedagoške vrednosti koketirati ter celo zapisati na čelo teh resolucij blagohotne besede: »A v najobilnejšem obsegu se je vzgojnih vprašanj lotil kat. shod«. Vzgoja je tu le sredstvo političnim ciljem, zato to delo nima ničesar skupnega s pedagogiko, z vedo o vzgoji in te resolucije spadajo v politične časopise gotove barve, ne pa v Pedagoški Zbornik, ki naj ostane čisto pedagoški.

(Dalje prtlj.)

lozba poklonila štiri nove knjige. Ponatisnila je M. Pugljeve »Zakonce«, ki so v prvi izdaji pošli. Že to dejstvo samo na sebi priporoča knjigo, ki obdeluje motive iz bračnega življenja. Učiteljska tiskarna je »Zakonce« elegantno opremila ter jim določila razmeroma tako nizko ceno, da si jih lahko omisli marsikdo, ki je dose-daj poznal knjigo samo po imenu. Vezani stanejo »Zakonci« 28 dinarjev. E. Ewald ni pri nas tujec v Jeruzalemu. Njegovo »Mater naravo«, ki pripoveduje, že imamo v slovenščini. Hrvati ga poznajo tudi po »Dvonožcu«. Pavel Holeček je prir-dil zdaj za našo rabo Ewaldovo »Tiho jezero in druge povesti«. Povestice: Tiho jezero, Prazne sobe. Četvero dobrih prijateljev, Gosenica kapusovega belina, Lipovka, Smrekovi prelici, Dvanajst sester in paglavci so kaj mirne zgodbe, ki jih bere človek s preprostim srcem. Knjiga je izšla v okusni zunanji opremi, z naslovno sliko v barvah in stane vezana samo 26 Din. Naj bi segli po nji vsi roditelji! Občutljivo vrzel pri nas bo izpolnil »Šolski oder«, zbirka del v dramatični obliki za šolske prireditve. Učiteljska ti-skarna nam je dosedaj poklonila dva vezvka iz te kolekcije, prvega in drugega. Prvi prinaša igrice za mladino v treh slikah »Povodni mož«, drugi pa »Bo-žično pravljico«. V drugem zvezku naj-demo Ernest Tiranove »Čudežne gosli« in Medvedovo »Vino ali voda?« Vse te stvarce so jako primerne za šolsko gle-dališče in so deloma opremljene s petjem in glasbo. Dežela bo našla v njih nov vir za živahno duševno gibanje mladine, ki bo v »Šolskem odru« izsledila marsika-teri nov impulz. Zbirko priporočamo vsem, ki jim je namenjena želimo, da bi čimbolj smotreno služila svoji svrhi. »Šolski oder« stane 6 Din. — Učitelj-stvu priporočamo, da pridno sega po knjigah iz založbe Učiteljske tiskarne, ki jih naj naroča v Učiteljski knjigarni v Ljubljani.

— **Izpraševalna komisija za sloven-sko stenografijo.** Prosvetno ministrstvo je imenovalo v izpraševalno komisijo v Ljubljani za slovensko stenografijo na srednjih in njim sličnih šolah. Predsednik: inšpektor Josip Wester; izpraševa-telja: prof. Josip Marn in prof. Ivan Do-lenec, vsi v Ljubljani; namestnika: prof. dr. Anton Dolar in prof. Josip Pirnat, oba v Mariboru.

— **Spomini na prof. dr. Kosa.** Ker sem bil pokojnikov učenec, sem poznal prof. dr. Kosa. Šele danes spoznavam, ko sem videl in slišal tekem let o toliko manj vrednih osebnostih, kako se jim za-žiga kadilo, kako velik mož je bil oni skromni, tihi, mirni filozof, ki nas je kot dijake koprškega učiteljskega poučeval zemljepis, zgodovino in slovenščino. Lastnosti, katere so vezale nas mlade fante na tega resnega moža, naj navedem tu: Prva njegova lastnost je bila teme-ljito znanje. Ne prej, ne potem nisem na-šel učenjaka, ki bi znal tako navdušiti mladino n. pr. za proučevanje materin-ščine in slovnice, katera dela dandanes tollkim učnim osebam težave baš zato,

ker so se je sami učili posili od učiteljev, ki niso znali pridobiti mladine za ta dru-gače zares suhoparen predmet. Zgodo-vinska fakta pa je znal tako podavati, da je bila mladina celo navezana na njegova izvajanja in je pri tem pozabila na vse drugo. Njegova govorica je bila čista, pristna slovenščina. Ne le, da se je ogibal brezpotrebni tujim besedam, ampak gledal je tudi na slog, da je bil res slo-venški. Dasi tako temeljit znanstvenik, je bil pokojnik tihe mirne narave, ki ni silil svoje osebe v prednje vrste. Maščevanja in jeze ni poznal. Bodi mi dovoljeno, da povem samo eno anekdoto iz njegove učne prakse. (Dotični gospod, ki je tu pri-zadet, naj mi oprost, saj ime itak ostane tajno). Pri zgodovinskem predavanju je imel dr. Kos navado, da je temeljito raz-vijal vzroke, zakaj se je to ali ono dogo-dilo. Posebno pri nastanku vojne, tu je razvijal težnje in politične motive zdaj ene, zdaj druge stranke in, ko je slednjič iz teh dejstev nastal sukob, zaključil je to situacijo nasprotnikov z besedami: »... in slednjič je prišlo do boja.« Pri tem pa je še oni dolgi o v besedi boja zategnil, kakor zahteva pristna narodova govorica, kar pa se je nekemu dijaku, doma iz Gorice, jako smešno zdelo. Ker je bil fant jako živ in šaliv, posnemal je profesorja v šoli med poukom in tudi med pavzami. Ko se je nekoč zopet ponovila ta nepri-merna šala, ki bi marsikaterega drugega profesorja ujezila, reče pohlevni učenjak mirno: »No I. I., ako znate vi bolje od mene, pa vi pridite ven in pojdem jaz na vaše mesto!« Na te besede se je umel profesor tako ironično nasmehnuti, da je bil nagajivec že samo s tem zadosti ka-znovan. Ocenjevati znanje svojih učen-cev je znal tako, da se res ni mogel nik-dar nihče pritožiti. Koprsko učiteljske je bilo, v oni dobi možko, razdeljeno po narodnosti; skupno ravnateljstvo in sku-pnen profesorski zbor, a učiteljske je bilo ločeno v slovenski, hrvaški in italijanski oddelek. Po mojem mnenju je moral biti pokojnik dvakrat nameščen v Koprju, in sicer prvikrat kot okrajni šolski nadzor-nik, drugič kot profesor. Spominjam se dobro, ko nam je v šoli razlagal pri slo-venščini narodne običaje in sploh psiho naroda, pravil nam je največkrat lastne doživljaje iz svojega službovanja v Istri kot šolski nadzornik. Tako med drugim, da so v neki istrski cerkvi kmečki pevci peli »tantum ergo« popolnoma po napevu »Po jezeru bliz' Triglava...« Kar se pa tiče zdravja, takrat še mladega dr. Kosa, moram ugotoviti, da smo se resno bali zanj. Katar in kašelj sta ga pogosto mu-čila, a vkljub temu je kot mirno značaj doživel lepo starost, zapustivši nam, ki smo ga imeli za profesorja, poleg dobrih naukov tudi vzor delavnega modrega moža, ki se je ves čas svojega življenja zavedal, zakaj živi. Bil je sam značaj, a znal je tudi vzgajati v tej smeri. — **A. B.**

— **Profesorski kongres v Splitu.** Glavna uprava profesorskega društva je sklenila, da se vrši letošnji kongres pro-fesorskega združenja v Splitu dne 9. in 10. julija. Po kongresu bodo izleti v oko-lico Splita.

— **Disciplinarna sodišča za uradnike.** Ministrstvo pravde je pripravilo načrt uredbe o disciplinarnih sodiščih za urad-nike na podlagi uradniškega zakona. Na-črt uredbe se predloži vsem ministr-stvom v svrhu proučavanja.

— **Izpitni za učitelje telovadbe v sred-njih šolah.** 5. maja prično v Zagrebu iz-piti za učitelje gimnastike na srednjih šo-lah, ki se bodo vršili na moškem učitelji-šču, Meduličeva ulica 33. Kandidati naj vložijo kolkovano prošnjo na ravnateljstvo izpitne komisije (pokrajinska uprava od-delek za prosveto v Zagrebu) pred izpit-nim rokom. Prošnji je priložiti: maturi-teno spričevalo kake srednje šole ali učiteljskega, zdravniško spričevalo kakega šolskega zdravnika, o telesni sposobnosti telovadnega učitelja, življenjepisa, v kate-rem mora kandidat navesti obseg in vsa književna pomožna sredstva, da se raz-vidi, ali kandidatova priprava odgovarja zahtevam ter krstni list, oziroma o do-vršitvi kakega praktičnega sokolskega tečaja. Vse priloge morajo biti kolkovane.

— **Angleški profesorji v Jugoslaviji.** Sredi meseca maja prispe v Beograd skupina 30 angleških profesorjev. V Beo-gradu ostanejo nekoliko dni, kjer obiščejo važnejša mesta. Iz Srbije krenejo v Ma-cedonijo ter preko Črne gore na Boko Kotorsko, odkoder se po morju vrnejo v Anglijo.

— **»Naše stališče k nezakonitemu razveljavljanju mandatov v mestnem šolskem svetu v Ljubljani.«** V 24. številki »Učit. Tov. leta 1923. je poverjeništvu UJU izdalo obširno in vsestransko ute-meljitev protesta proti ukinitvi starih mandatov v mestnem šolskem svetu v Ljubljani. Takratna pokrajinska uprava v Ljubljani je ukinitve mestnemu magistra-tu potrdila, a občinski svetnik J. Turk je oddal pritožbo na ministrstvo. Dne 10. marca t. l. je ministrstvo za notranje za-dave pritožbi ugodilo in s tem ostanejo mandati starih zastopnikov v mestnem šolskem svetu v veljavi, dokler jim ne poteče doba. Rešitev se je izvršila po-polnoma v zmislu naše spomenice, kar dokazuje, da je bilo naše stališče pravilno in naša borba proti nasilju upravičena.

— **Prevedba učiteljstva.** Prevedba učiteljstva po novem zakonu za javne nameščence je končana in je prevedenih v Srbiji, Črni gori in Vojvodini 7587 učiteljev, v Hrvaški 3875, v Sloveniji 2976, v Dalmaciji 1019 in v Bosni in Hercego-vini 928 učiteljev.

— **Samolastno podaljšanje šolskih počitnic je prepovedano.** Ker je neka za-sebna deklisška šola v Ljubljani določila tri dni neposredno pred lanskimi božič-nimi počitnicami za učenke spoved in ob-hajilo in duhovne vaje, ter s tem samo-lastno podaljšala pouka prost čas in po-čitnice, je dal višji šolski svet dotičnemu šolskemu vodstvu ostro grajo in za bo-doče splošno strogo prepovedal tako po-stopanje.

— **Povodom 5. obletnice osvoboditve Mežiške doline** se bo vršila dne 29. maja t. l. v Guštanju velika manifestacijska slavnost in se bo ob tej priliki odkril padlemu junaku poročniku Malgaju spo-

menik, ki so mu ga iz hvaležnosti posta-vili hvaležni guštanski Slovenci s po-močjo nabranih prispevkov. Ta manife-stacija, pri kateri morajo sodelovati vsi sloji brez razlike političnega prepričanja, bo morala našim koroškim bratom onkraj meje pokazati, da jih mi svobodni držav-ljani nismo pozabili, pač pa da se naše vrste strinjajo v mogočne falange, ki bo-do svojačs poplavile gosposvetsko polje. Naša sloga in enodušnost morata dvigniti narodni ponos in zavednost zaslužnjem bratom preko meje. Mi, svobodni držav-ljani, položimo pa nove zaklimbe za novo delo za svojo lepo domovino. Vse narod-ne organizacije in korporacije so zagoto-vile polnoštevilno sodelovanje. Obračamo se tem potem tudi na Vas, da s svojo na-vzročnostjo povečate vtis cele slavnosti, a da tudi pri drugih v Vaši bližini agitir-ate za udeležbo. Vobče Vas prosimo, da blagovolite zasledovati naše časopisje, ki bo prinašalo točne članke o pripravah. Blagovolite nam vsaj do 5. maja t. l. spo-ročiti, ali se udeležite slavnosti in v kakem številu, ker bomo preskrbeli polo-vično vožnjo, po potrebi tudi posebne vlake in prehrano. — **Odbor za Malgajev spomenik v Guštanju.**

— **Umrli je v Ljubljani g. M. Deržaj,** oče tov. Vil. in Vacl. Deržaja. Naše so-žalje!

— **Šolska vodstva,** ki napravijo me-seca maja ali junija izlet na Bled, obve-šča podpisani, da jim preskrbi v hotelu Triglav: 1. Zajutrak (kava, kruh) za 3.50 Din. 2. Kosilo (juha, govedina, dve pri-kuhi) za 12.50 Din, namesto mesa pečen-ko 15 Din. 3. Večerja (golaž s cmoki) 12 Din. Napitnina 1 Din. 4. Jezerska kopel brezplačna, vožnja na otok in nazaj 1 Din. V slučaju prihoda javite število oseb in dan. — J. Žirovnik, hotel Triglav, Bled.

Učiteljski pravnik.

— **Š učitelji, ki prosijo za akontacijo pokojnine,** morajo navesti v prošnji: 1. Kdaj in s katerim odlokom so bili upoko-jeni; 2. koliko let so služili; 3. kdaj so prejeli zadnjo aktivno plačo, odnosno kdaj so bili odrešeni od službe; 4. pri ka-teri blagajni žele prejemati pokojnino; 5. koliko je znašala zadnja njihova aktiv-na plača. Prošnje so kolka proste in se morajo vlagati preko prosvetnega oddel-ka. — Zadnje prošnje za akontacijo in tudi one za ureditev penzije so vse za-stale zaradi vladne krize in boleznj pro-svetnega ministra, ki mora osebno pod-pisati vsa odobrenja.

Naša gospodarska organizacija.

OBCNI ZBORI

se bodo vršili v sredo, 16. aprila 1924 v sobi št. 17 »Učiteljske tiskarne« v Ljub-ljani, in sicer:

1. »Narodne šole« ob 9. uri.
2. »Društva v pomoč učiteljem, nji-hovim vdovam in sirotam« ob pol 10. uri.
3. Društva za zgradbo »Učiteljskega konvikta« ob 10. uri.

IVAN LAPAJNE:

Kako smo zborovali pred 50 leti.

(Učiteljska spominska črtica.)

(Konec.)

Začasni odbor

»Učiteljskega društva za slov. Štajer«.

Pravila »Učiteljskega društva za sloven-ski Štajer«.

§ 1. Namen društva je: pospeševanje in podpiranje narodnega (ljudskega) šol-stva na slovenskem Štajerju.

§ 2. Sredstva si pridobiva:

- a) po letnih doneskih svojih udov,
- b) po sprejemanju daril v novcih, knjigah, učnih pomočkih in šolskem orodju,
- c) po dohodkih časnika in drugih spi-sov, katere izdaja društvo.

§ 3. Društvo deluje po različnih na-činih:

- a) izdaja svoj šolski časnik ali po-mogočnosti tudi druge spise,
- b) sklicuje zbere v posvetovanje šol-skih zadev,
- c) dela peticije na šolske oblasti in resolucije na šolska društva in skupščine,
- d) snuje si po mogočnosti svojo knjiž-nico.

§ 4. Društveni udje so:

- a) pravil udje,

b) podporni in

c) častni udje.

§ 5. Pravi udje so narodni (ljudski) učitelji na slovenskem Štajerju. Pravi ud postane tisti učitelj, kateri plačuje od ob-čnega zbora ali pa od odbora določeni letni donesek.

§ 6. Podporniki so drugi šolski prija-telji, kateri plačujejo taisti znesek.

§ 7. Za častne udje sme le občni zbor imenovati osebe, katere imajo za povzdi-go slovenskega šolstva posebne zasluge.

§ 8. Pravice vseh pravih udov so, da smejo na občnem zboru govoriti, sta-viti nasvete, glasovati, v odbor voliti in izvoljeni biti.

Pravi in podporni udje dobivajo tudi časnik, kojega izdaje društvo.

Častni in podporni udje imajo iste pravice, kakor pravi udje; samo aktivne in pasivne volilne pravice nimajo.

§ 9. Občni zbor ima pravico:

- a) da voli vsako leto v odbor pred-sednika in 14 odbornikov iz raznih okra-jev slovenskega Štajerja, izmed katerih jih mora bivati vsaj 5 na društvenem se-dežu ali v najbližji okolici njegovi,
- b) da izbere izmed udov 3 pregledo-valce računov,
- c) da sme prenamejati društvena pra-vila in
- d) sklepati o društvenem razpustu.

§ 10. Začasni društveni sedež je do 1. občnega zbora v Ljutomeru.

§ 11. Snovalni odbor sklepa, v kate-ri kraj se skliče 1. občni zbor. Društveni sedež pa določuje vsikdar posebej ob-

čni zbor. (Tak sklep ima še-le po zadob-ljenem vladnem dovoljenju veljavo).

§ 12. Občni zbor se mora sklicati vsako leto vsaj enkrat, in sicer o velikih šolskih počitnicah. Kraj zborovanja do-loča prejšnji občni zbor ali pa odbor. Zbor veljavno sklepa, ako je vsaj 20 udov pričujočih. V odbor se voli z listki; veljajo pa tudi volilni listki nepričujočih družabnikov, ako so od njih lastnoročno podpisani. Odločuje relativna večina gla-sov.

§ 13. Društvene zadeve opravlja od-bor, ki voli izmed sebe predsednikovega namestnika, tajnika in blagajnika. Pri od-borovih sejah mora biti najmanj 8 odbor-nikov ali vsaj 5 pričujočih. V poslednjem slučaju pa morajo vsaj 3 odborniki pis-meno izraziti svoje mnenje o točkah dnevnega reda.

§ 14. Predsednik vodi društvo in ga zastopa na zunaj. Sklicuje odbore seje, kadar se mu zdi potrebno ali kadar to zahtevajo trije odborniki in odločujejo pri enakem številu glasov. Kadar je on za-držan, ga namešča njegov namestnik. Tajnik oskrbuje pisarije, blagajnik pa blagajnico.

§ 15. Prepire med družabniki, v dru-štvenih zadevah razsoja občni zbor.

§ 16. Ako ima društvo prenehati, od-loča poslednji občni zbor, kaj se mora z društvenim premoženjem zgoditi.

Dasi je imelo društvo svoj sedež, vedno le začasno, ves čas svojega ob-stanka (5 let) v oddaljenem Ljutomeru, kjer takrat še ni bilo železnice, je vendar

pridno zborovalo ter imelo doma in dru-god pogostoma odbore seje in občne zbere. Lepe, od učiteljev in šolskih pri-jateljev dobro obiskovane glavne skupšči-ne v zvezi s koncerti je imelo v Mariboru (1874.) v Celju (1875.), v Ptujju (1876.) in naposled v Ljutomeru (1877.). To slednje leto je nameravalo zborovati še v Breži-cah, pa je bilo tam premalo narodnih učiteljev, nemškutarjev pa preveč; zato se zborovanje ni vršilo. Po letu 1878., ko se je pisec preselil iz Ljutomera v Krško, je društvo prenehalo. — Zborovali smo to-rej pridno, toda bili vedno pod nadzor-stvom policajev in glavarjev. Grdo so nas gledali šolski, okrajni in deželni nad-zorniki, napadali nas nemškutarški listi »Laibacher Schulzeitung«, »Laib. Tag-blatt«, »Tagespost« itd. Pisec, kot pred-sednik društva, je imel leta 1875. celo s celjsko mestno sodnijo neprilike. Na ovadbo magistrata in deželnega šolskega sveta v Gradcu ga je ta sodnija obsodila na 10 gld. (ali 48 ur zapora), češ, da je bila njegova, v Celju v spalno sobo skli-cana odborova seja — občni zbor. Na pri-ziv obsojenca, katerega je dr. Janko Srnc v Mariboru v dveh inštancah brez-plačno zagovarjal, je bil pisec od okrož-nega sodišča v Celju oproščen obsodbe prve inštanče (sodnik je bil neki Mosché v tej 1. inštanči, v 2. inštanči pa senat pod predsedstvom svetnika Štuheca, oče zdravnika dr. Štuheca).

To je bila piščeva edina sodnij-ska obsodba v njegovem burnem živ-ljenju, pa hvala Bogu, še ta ni obveljala. — »Per aspera ad astra«.

—g Ganglov kamen za učiteljski konvikt v Ljubljani. Tov. M. Znančeva, učiteljica v Radencah ob Kolpi, dve obveznici 7% državnega posojila po 100 Din, skupaj Din 200. — Tov. Matko Šulin, šolski voditelj v Polšniku pri Litiji, obveznici 7% državnega posojila za Din 100. — Tov. Rudolf Dostal, strokovni učitelj v Ljubljani, Din 15. — Tov. Gusti Dostolova, učiteljica v Ljubljani, Din 15. — Tov. Iva Jamškova, učiteljica na Igu, obveznico 7% državnega posojila za Din 100. — Tov. Robert Cigler, nadučitelj na Igu, obveznico 7% državnega posojila za Din 100. — Tov. Slavko Vuk, učitelj na Vrhnikih, obveznico 7% državnega posojila za Din 100. — Tov. Tomo Petrovec, nadučitelj v Jaršah pri Domžalah, obveznico 7% državnega posojila za Din 100 z geslom: Mal položaj dar konviktu na oltar! — Šolsko vodstvo v Komendi Din 110. — Današnji izkaz: Din 840; zadnji izkazanih Din 13.292; skupaj z današnjim izkazom: Din 14.132. — Giblje se, giblje! Pogledite ga! Prekoračen je že štirinajsti dinarski tisočak! — »Volja je pogoj vsemu, iz volje se rodi moč, v volji in moči se oblikuje lastni jaz.« (E. Gangl: »Sfinga«). — Jakob Dimnik, blagajnik.

Književnost in umetnost.

Priporočamo vse spodaj navedene knjige v nabavo učitelstvu in šolam, posebno pa šolskim, vsem javnim ljudskim in društvenim ter učiteljskim-strokovnim knjižnicam. Vse tu navedene knjige se naročajo tudi lahko potom Učiteljske knjigarnice v Ljubljani, Frančiškanska ulica, šte. 6.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl Belokranjske otroške pesmi. Nabral Božo Račić. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena 8 Din.

—kpl A. M. Slomšek: Izbrani spisi za mladino. Priredila Fran Erjavec in Pavel Flere. Z risbami okrasil Maksim Gaspari. V Ljubljani, 1924. Natisnila in založila Učit. tiskarna. Str. XCIV + 321. Cena vez. knjigi 56 Din.

—kpl Iz škole »Ljubečega«. Kao drugo knjižico pod istim naslovom nakanio sam o velikim praznicima izdati nekoliko sličica iz školskog rada pod užitim naslovom: »Kroz treće godišće«. Cijena će biti prvij knjižici 6 Din. — Mato Lovrak, učitelj, Grdjevac.

—kpl Sophokles: Antigone. Žalna igra. Poslovenil C. Golar. Splošna knjižnica št. 23. v Ljubljani 1924. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Cena broš. 9 Din, vezani 14 Din.

—kpl L. N. Tolstoj: Kreutzerjeva sonata. Poslovenil Fr. Pogačnik. Splošna knjižnica št. 22. v Ljubljani 1924. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Cena broš. 14 Din, vez. 20 Din.

—kpl Književna objava. Preveo sam i spremio za štampu niz predavanja znamenitog njemačkoga fiziologa dra. Maxa Verworna, što ih je on sabrao i štampao kao cjelinu u jednoj knjizi, kojoj je dao naslov *Mehanika duhovnoga života*. U knjizi su ova predavanja: Tijelo i duša. Dogadjaji u elementima živčanog sistema. Dogadjaji svijesti. Spavanje i san. Sugestija in hipnoza. — Knjigu ću štampati u vlastitoj svojoj nakladi. A da mogu znati, u koliku se nakladi smiem upustiti, molim, da mi se svak, tko želi nabaviti tu knjigu, javi najkasnije do 1. juna 1924. Knjiga će izići 6 štampanih araka, a cijena će joj se kretati između 20 do 25 Dinara. Molim sve naše novinstvo, naročito književne listove, da ovu moju objavu izvole odštampati. U Bjelovaru, 1. aprila 1924. Miloš Borojević, kr. županijski školski nadzornik i prvi član Hrv. pedagog. književnog zbora.

Ocene.

—k Belokranjske otroške pesmi. Nabral Božo Račić. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena 8 Din. Pravice objavljivanja pridržane.

Božo Račić nam je zbral zopet lepo zbirko narodnega blaga in ga izdal v knjižici z gornjim imenom. Knjižica obsega 42 belokranjskih pesmic, ki jih bodo otroci kaj radi deklamirali, ker se ne odlikujejo le po lepem jeziku, temveč tudi v gladkosti verzov in rime ter v mičnosti po vsebini. Ob koncu je mal tolač, ki pojasnjuje lokalno govorico in izraze. Božo Račić je znan zbiralec narodnega blaga v Belokrajini. Njegovi pihri so danes splošno znani, vezanine in vse drugo je okusno zbral za Velesjem ter nam s tem ohranil in udomačil mnogo narodne umetnosti. To njegovo najnovejše delo je lepo ilustriral priznani akad. slikar M. Gaspari. Tudi v risbah so ovekovene belokranjske pisane in narodni motivi, ki se skladajo s pesmicami. Zbirko prav toplo priporočamo tako za mladino, kakor odraslim.

—kpl A. M. Slomšek: Izbrani spisi za mladino. Priredila Fran Erjavec in Pavel Flere. Z risbami okrasil Maksim Gaspari. V Ljubljani, 1924. Natisnila in založila Učit. tiskarna. Str. XCIV + 321. Cena vez. knjigi 56 Din. — Ne dvomno je bila občutna vrzel našega književnega trga, da so na njem manjkali že več nego dve desetletji spisi največjega vzgojitelja in preporoditelja koroskih in štajerskih Slovencev, to je A. M. Slomška. Sicer pa vkljub temu, da se je o malokaterem možu pri nas že toliko pisalo kot o Slomšku, doslej še sploh nismo imeli vsaj kolikor toliko kritične slike njegovega življenja in dela. Ta občutni nedostatek sta skušala popraviti Erjavec in Flere, ki sta izdala v svoji znani zbirki »Slovenski pesniki in pisatelji« sedaj tudi Slomška. Tudi ta zvezek te krasne edicije je urejen po vzoru dosedanjih. V antologijo uvaja bralca obširen in doslej nedvomno najboljši Slomškov življenjski spisi so pa potem razdeljeni v pesmi, pripovedne spise, poučne spise in nabožne spise. Knjigo zaključuje podoben in minuciozno sestavljen tolač. Glavna prednost te izdaje je, da skuša biti kritična, kakor je seveda primerno za publiko, kateri je na-

menjena, zato nam podaja res točno in popolno sliko tako mnogostranskega Slomškovega udejstvovanja. Iz tega vzroka ne bo segala po knjigi rada samo zrelejša mladina, kateri je v prvi vrsti namenjena, temveč z istim veseljem in užikom tudi odrasla publika, kateri so sicer Slomškovi spisi že davno skoro nedostopni. — Knjigo je jako lepo okrasil s številnimi ilustracijami M. Gaspari, ki se po svojem slogu in izvršitvi krasno prilagajajo tekstu. Upamo, da bo občinstvo s pridnim kupovanjem nagradilo ne mali trud prirediteljev in požrtvovalnost založnice, ki bo izvršila ogromno kulturno delo, ko to zbirko dovrši. Da bi se zgodilo to čim prej! Prihodnji zvezek, ki je že v tisku, bo obsegal izbrana dela Janka Kersnika.

—k Sophokles: Antigone. V zadnjem času ko nam sodobna lepa knjiga čisto nudi bore malo lepote, temveč pa fraz in nakopičenih besedi, raste povsod zanimanje za staro klasično literaturo. Splošna knjižnica je izmed klasičnih prevodov dala prvo mesto »Antigoni«, ki bo gotovo ugajala. Dasi nam loči od Sophokleja skoro 2500 let, so nam vendar njegova dela kolikor se jih je ohranilo, še vsa dostopna. Kajti Sophoklej je izmed vseh pesnikov starega veka, znal poseči v človeško srce najgloblje, zato so liki njegovih tragedij vedno živi. Slovenski prevod je oskrbel naš znani pesnik C. Golar. Kdor pozna njegova ostala dela, lahko ve, kakšen je i ta prevod.

—k L. N. Tolstoj: Kreutzerjeva sonata. »Roman« imenuje Tolstoj to svoje delo. Trgovska reklama ga često uvršča med »napeto čtivo«. V resnici je Kreutzerjeva sonata globoka študija vprašanju, ki sega globoko v jedro človeške družbe, in more zanimati slehernega mislečega človeka, — študija o zakonu. Kakšen je zakon? Zakaj je toliko gorja v življenju? Kakšen bi moral biti? — Celu vrsto vprašanj namiza pred nami Tolstoj in jih objasnjuje v duši svojega idealnega krščanstva. Kar je še morda v romanu samem nejasnega, nam pojasni v dokaj obširnem epilogu, ki ga bralec bere z enakim užikom, kakor roman sam. Slovenski prevod tega znamenitega dela je vseskozi skrbno in vestno prirejen. Jezik je gladek in čist. Tudi cena je primerna.

—k Etika. Prvi poizkus eksaktne logike nagonske pameti. Napisal dr. Franca Veber, prof. filozofije na univerzi v Ljubljani. Založila Učiteljska tiskarna. Cena 120 Din. Strani 625.

Vsebinska: Kritičen pretres tradicijskih in modernih etičnih sistemov: O predmetu etike, etični individualizem in kritičnem; kritika Kantove in novokantovske etike; empirično konstruktivni etični sistemi; kratak obris in kritika najvažnejših ostalih struj tradicijske in sodobne etike. Psihološki temelji etičnega udejstvovanja: O nekaterih načelnih ugovorih proti možnosti znanstvene etike; o etični sankciji — etika in psihologija; splošna karakteristika vrednostnega čustvovanja in stremjenja; o prisvojenih objektih vrednostnega čustvovanja; egoizem in altruizem; psihološki pojem vrednosti; prehod od psihološkega do apsihološkega pojmovanja vrednosti; o prisvojenih objektih vrednostnega stremjenja; psihološko in apsihološko pojmovanje dolžnosti. Etika — logika nagonskega razuma: Prehod od psihološke do logične pravilnosti ali nepravilnosti čustvovanja in stremjenja; načelni teoretični temelji logike umskega in logike nagonskega razuma; aksiomati nagonske logike. Končne misli: Empirični postulati; empirična verifikacija logike in logične verifikacije logike in logična verifikacija empirične vesti; končna definicija etičnega ali moralnega udejstvovanja; zadnji smoter človeškega življenja; etika in metafizika.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= DRUŠTVO UČITELJIC V LJUBLJANI zboruje v četrtek, 17. aprila ob 10. uri dopoldne v šentjacobski šoli. Vzpred: 1. Poročilo predsednice. 2. Razgovor o ustanovitvi javne mladinske knjižnice. 3. Slučajnosti. — Članice in tovarišice, udeležite se zborovanja, kjer boste čule marsikaj, kar je v interesu vseh in vsake posamezne učiteljice!

Poročila:

+ LJUTOMERSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 6. marca t. l. v Slatini Radincih. Udeležba je bila manj povoljna radi slabega vremena. Predsednik Mavrič je pozdravil, kakor običajno, navzočne, posebe pa še predavatelja, meščanske šole ravnatelja Dragotina Humeka in bivšega tukajšnjega člana meščanske šole, učitelja Josipa Korošca, ki sta se potrudila in žrtvovala ob hudem potu peš iz Maribora, ter ravnatelja Baukarta iz Ljutomer. Spominjal se je dalje prav v izbranih besedah umrlega tovariša Antona Herzoga. Pokojnik je bil vnet učitelj in dober tovariš. Pogrešali ga bodo njegovi ožji tovariši in društvo, pri katerega zborovanjih se je pridno oglašal in je bil vedno pripravljen s kakim treznim predlogom. V počaščenje njegovega spomina navzočni vstanejo in mu za-

kličejo trikrat »Slava«. Mesto venca na grob umrlega je darovalo društvo na predlog tov. Zacherla 100 Din za Učiteljski dom v Mariboru.

Poročilo, stanovske in šolske zadeve. Z ozirom na dopis uprave »Zvončka« apelira predsednik na vztrajnost vseh zavodnih agitatorjev za ta mladinski list in ga priporoča. — Podpirajmo v prvi vrsti sebe tudi v gospodarskih podjetjih! — Sledijo razne zadeve in drugi predlogi, ki so pa internega značaja.

Poročilo tov. Mavriča o socialni ustanovi učiteljstva. Poročevalec razjasni in na konkretnih primerih dokazuje nujno potrebo samopomoči. Da je učitelj zapostavljen in se mu ne prizna zaslužena skorjica kruha, je jasno! Zborovalci zato z odobravanjem pozdravljajo zasnovano idejo tov. Skulja in so jo pripravljeno podpirati.

Poročila o »Narodni Prosveti« in »Učitelju« vsled odsotnosti poročevalca ni bilo.

Sledilo je praktično razkazovanje knjigoveznitva, s katerim je zborovalec počastil meščanskošolski ravnatelj Dragotin Humek.

Predsednik se mu je prisrčno zahvalil v imenu društva za trud in njegovo požrtvovalnost.

Prihodnje zborovanje se je določilo za 3. majnik v Apačah.

Razno.

J. MACAROL:

O ženski volilni pravici v vzgojnega stališča.

Premena časov ni nikjer tako očitna kakor ravno na polju ženskega gibanja. Pred 40 leti je bil akademiški študij žensk nekaj redkega. Ženska volilna pravica se je v zadnjih desetletjih razširila na mnogo držav in vsakdo ima občutek, da je tudi pri nas pridobitev ženskih političnih pravic le samo vprašanje časa.

Državljska enakopravnost žensk z moškimi je zahteva pravičnosti in človečnosti. Radi se izgovarjajo, češ, ženska spada v hišo in ne v areno javnega življenja; dandanes igra ženska v pridobitnem življenju veliko vlogo; v trgovini, v industriji mora tekmovali z moškimi spolom; od strani zakona ji je dana možnost prava v upravljanju svojega imetja in vodstva lastnega obrata, v šolski izobrazbi stopa paralelno z moškimi. Na tisoče žensk je zaposlenih kot učiteljice, uradnice, zdravnice itd., tu tvori jamstvo političnih pravic le neko konsekvenco doseganega razvoja.

Marsikdo je mnenja, da bi vsled izvrševanja političnih pravic od strani žensk, nastali osebni prepri in zdražbe med zakonskimi. Danes je ravno manjkajoči politični razum žensk pravi vzrok zdražb in odtujevanje moža od žene, odnošno družine. Če se mož pridno udeležuje javnih zadev in da žena absolutno nima za to nikakega umevanja, tako išče mož razvedrila tam, kjer upa na razumevanje. Tako se odtuji družini čim prej nego le tedaj, ako bi se zamogel razgovarjati o važnih političnih vprašanjih s svojo ženo. Ravno skupni interes političnih vprašanj zadrigne duševno vez med zakonskima, ker duševno uboštvo enega spola je škodljivo za drugi spol.

Veliko število moških stoji nezaupljivo in hladno proti uvedbi ženske volilne pravice iz strankarsko - političnih motivov. Eni se boje ženske volilne pravice radi okrepitve konservativnih moči, drugi zopet radi naraščajočih radikalnih tendenc. Za nas ni nobeno vprašanje, ako so ženske v velikem obsegu konservativne in da je razum žensk obdan z majhnim horizontom njih življenja. Mi smo še zelo daleč, da bi dočakali preobrat zboljšanja na vseh poljih političnega življenja od upeljane ženske volilne pravice. Efekt ženske volilne pravice v političnih rečeh ostane ravno tak, kakor do sedaj, le ostrejša odredbe proti alkoholizmu in spolni nečistosti bi nastale. In kako bi to dobro vplivalo na mladino! Vzgoja otrok trpi tem več, čim bolj je ženska zatirana. Kako blagodejno bi ženske delovale, ako bi bile deležne javnih in skupnih zadev. Kateri idealizem zamore otroška srca razveseliti kakor le materin?

Glavni ugovor proti ženski volilni pravici pa je ta, da ženske niso še zrele za izvrševanje volilnih pravic. Deloma je resnično, ker se danes ženske prav malo zanimajo za politične zadeve. Prednost dajejo nepolitičnim listom pred političnimi. Toda koliko moških zasluži izpričevalo politične zrelosti? Če bi hoteli čakati z upeljavo splošne volilne pravice pri moških, da bi večina teh postalo politično zrelih, bi še danes čakali na možko vo-

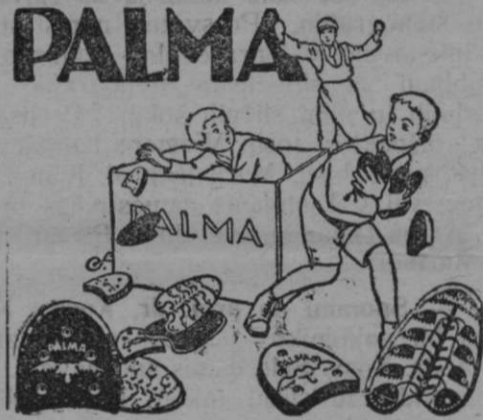
lilno pravico. Noben se ne nauči plavati ne da bi se prej ne zmočil svojega telesa.

Politična enakopravnost žensk z moškimi se vedno bolj in bolj realizira. Noben pa ne misli na to, da bi se ženske sililo k delovanju v javnem življenju. Kdor nima interesa za skupne in javne zadeve, takemu ne moremo usiliti glasovnice. Dejstvo je, da je danes še mnogo žensk, ki si ne želijo volilne pravice. Toda krivično je, da se mora radi teh odvezeti volilna pravica onim, ki se zavedajo in hrepenijo po njej v svrhu izboljšanja njih lastnega spola v javnem življenju.

Ženske potrebujejo v svrhu pridobitve svojih pravic, zvezo moških. Seveda so razni pisatelji, ki so pisali za emancipacijo žensk, z naturalizmom oziroma s pomanjkljivostjo moralne resnobe stvari več škodovali nego koristili. Ravno tako tudi ženske diskreditirajo s svojim nekorrektnim osvobodilnim vedenjem čut in smisel ženskega gibanja. Tu in tam misli kaka ženska uveljaviti svoj nastop za žensko gibanje s tem, da mora rovariti in pljuvati kakor moški. A s tem, da priznavamo enakopravnost žensk z moškimi, pripoznati moramo istočasno tudi različno vedenje obeh spolov.

So li ženske odvisne od zveze moških, vendar pače glavna propaganda novega prava le ženskam. Noben narod ne more računati na osvoboditev, ako se sam za njo ne bojuje. In moški se ne bodo odrekli svojim privilegijem, ko bode nastala pri ženskah močna in resna volja, da so pripravljene prevzeti moške vloge v javnem življenju. Čim bolj se ženske sedaj, ko ne poseđujejo še volilne pravice, udejstvujejo z javnimi zadevami aktivno in se v ženskih organizacijah organizirajo ter se intenzivno pečajo z ustanavljanjem javnih in obče koristnih inštitucij, tem bolj delujejo za žensko volilno pravico.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

kaučuk pete i kaučuk podplate

nose djeca i odrasli, jer su isti trajni jeftini i ugodni za nositi.

TVORNICA UČIL IN ŠOLSKIH POTREBŠČIN V LJUBLJANI

priporoča bogato zalogo **nagačenih živali** vseh vrst in **računal** z 20 in 100 kroglicami.

Delo **solidno izgotovljeno. Cene nizke.**

Svoji k svojim. Svoji k svojim.

